

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

Magyar Tudományos Akadémia

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Könyvtára
Akadémiai Levéltár
Budapest, V. Akadémia u. 2

T A G A J Á N L Á S O K

1951-1956

Kézirat

T a r t a l o m j e g y z é k1951Rendes tagoknak:

Kotlán Sándor	1
Soó Rezső	3

Levelező tagoknak:

Erdey László	6
Fodor Gábor	8
Gerecs Árpád	10
Szabó Zoltán	13
Vargha László	17
Dudich Endre	22
Zólyomi Bálint	33
Sedlmayr Kurt	41
Kreybig Lajos	42
Mosonyi Emil	44
Ratkovszky Ferenc	49
Széchy Károly	55
Tarján Gusztáv	58
Winter Ernő	60

RENDES TAGOK

1951

K o t l á n Sándor levelező tag, Kossuth-díjas professzor.

Levelező taggá történt megválasztása óta folytatta nagyjelentőségű vizsgálatait a fonálférgék Histotropizmusára vonatkozólag.

Mindenek előtt különösen felkeltette érdeklődését a háziállatok Oesophagostomum-fajainak legnagyobb részét fel nem derített fejlődési ciklusa és kórtani jelentősége. Kísérletes vizsgálataival egyrészt rámutatott e fajjal kapcsolatosan a gócképződéssel járó histotrop fázisnak időbeli szabályos vagy szabálytalan lefolyására.

Egy további tanulmányában /Acta Veterinaria Hung, 1949. I.76./ A Hyostromongylus rubidus lárváinak histotrop fázisával foglalkozik reámutatva arra, hogy itt is a szabálytalan histotrop fázis tartós gyomorbeli elváltozások kifejlődését eredményezi.

A histotrop fázisnak általában a fonálférgék fejlődésében való jelentőségével a IV. londoni nemzetközi állatorvosi kongresszuson tartott referatúrájában foglalkozott, mely osztatlan elismerésben részesült.

Ujabbán figyelmét a háziállatok coccidiosisának különösen körfejlődéstani és orvoslási vonatkozásban való tanulmányozására fordította. Utóbbi tekintetben az u.n. Globidium-kérdés tisztázására törekszik. Kísérletes vizsgálatai alapján az irodalmi megállapításokkal ellentétben kimutatja, hogy a globidium-stádium a juhok Eimeria-fajainak endogén ciklusában fajfenntartó szerepet játszik és mindezek szerint több Eimeria-faj fejlődésében is előfordul. Az érett globidiumok merozotiai egy-egy fajra nézve jellemző bélyegeket árulnak el.

Végül megemlíti két további sajtó alatt lévő dolgozatát, melynek az "Acta Veterinaria Hungarica"-ban jelenik meg. Az egyikben a hazai emberi filariidosis-eseteket tárgyalja kritikai alapon, és egy újabb eset írása alapján kimutatja, hogy a hazai esetekben, miként Európa más országaiban is, a kötőszöveti gócot okozó féreg a Dirofilaria-nemzetségbe tartozik és valószínűleg azonos a kutyában előforduló Dirofilaria repens nevű fajjal.

Az elmondottakból kitűnik, hogy az utóbbi években végzett munkássága a férgék okozta betegségek kórtanát egészen újszerű megvilágításba helyezi.

Jelentősebb munkái:

- 1./ A hazai lovakban előforduló Sclerostomidák, különös tekintettel a cylocostomum-genusra. Közl. az összehas. élet- és kórtan kör. 1919.
- 2./ A fonálférgék fejlődésére vonatkozó újabb felfedezések kórtani jelentőségéről. Allatorvosi Lapok 1925.
- 3./ Immunological phenomena in the Field of Parasitology. International Veterinary Congress. 1935.
- 4./ Tanulmányok a sertések Hyostromongylus rubidus okozta gyomorférgességről. Allatorvosi Lapok 1939. /dr.Vajdával együtt./
- 5./ A szarvasmarhák bunostomosisa. Közlemények 1941./dr.Mücsyval együtt./
- 6./ Studies on the Life-History and pathological significance of Oesophagostomum spp. of the domestic pig. Acta Veterinaria Hungarica 1948.
- 7./ A Survey of the species of Eimeria Occuring in the Domestic Rabbit. Acta Veterinaria Hungarica 1949.
- 8./ On the Histotropic Phase of the Parasitic larvae of Hyostromongylus rubidus. Acta Veterinaria Hungarica 1949.

9./ Manninger-Kotlán: A szárnyas barmfi fertőző és veresítés betegségei.
1931. 372 ol.

1. f. Kotlán: Parasitológia. 1944. 47o. o. 168. kép.

Marek József s.k.

Manninger Rezső s.k.

Dr. Soó Rezsőt, Akadémiánk levelező tagját, a IV. Osztály Biológiai Alosztályának elnökét rendes tagnak ajánlom.

Soó Rezső a biológiai tudományok, speciálisan a növény-földrajzzal kapcsolatos növénytársulás- és környezettan, valamint a rendszertan és genetika terén európai viszonylatban is a legtevékenyebb kutatók közé tartozik. Mint kiváló, erélyes kezű szervező, az Európában, ma különösen a Szovjetunióban folyó növénycoenológiai kutatások magyar tagozatát ő irányítja és egyuttal annak legtevékenyebb művelője. Jelentősebb újabb munkái a Kárpát-medence, az Erdélyi Mezőség növényközvetkezetekéinek, elsősorban halofita vegetációjának kritikai feldolgozása, az Erdélyi Mezőség flórája stb. figyelembe méltóak azonban a kromoszoma - számokat megállapító kutatásai, rendszertani tárgyú dolgozatai közül pedig a zárva-termők fejlődéstörténeti rendszerének új beosztásáról szóló tanulmánya is.

Legújabban hagyta el a sajtót az ő szerkesztésében a debreceni egyetem biológiai intézeteinek vaskos Évkönyve, melynek tulnyomó botanikai tárgyú cikke körül említést érdemel Soó Rezső áttekintése a növénytakaró kutatásáról a Szovjetunióban. Kapcsolatai a Szovjetunió élenjáról növénygeográfusaival különben közismertek.

A közeli hetekben jelenik meg két kötetben Soó Rezső szerkesztésében a Magyar Növényvilág ökológiai és gazdasági kézikönyve, melynek írói Soó Rezső, Jávorka Sándor és a magyar botanikusok munkaközössége.

Levelező taggá való választása óta mintegy 20 nagyobb dolgozata és önálló munkája jelent meg. Haladó szellemét bizonyítja az a törekvése is, hogy a tudományos eredményeket a gyakorlati gazdasági életben kívánja felhasználni. Így tavaly a Vácrátóti kutató intézetben tartott botanikai Symposium munkaközösségének ő volt a főirányítója, szervezője és előadója annak a programnak és kurzusnak, mely az 5 éves tervben belül az ország vegetációjának gazdasági célokra való térképezését indítja meg.

Soó Rezsőnek az Akadémia IV. osztályában, annak intézőbizottságában és újabban Biológiai Alosztályának elnöki székében kifejtett élénk és sokoldalú tevékenysége is insokolja, hogy az elnöki szék betöltője az Akadémia rendes tagjai sorába emelkedjék és így Soó Rezső hatalmas munkabírását újjászervezett Akadémiánk mennél hathatósabban vegye igénybe.

Soó Rezső az idén nyerte el a Kossuth-díjat.

Budapest, 1951. május 25.

Jávorka Sándor s.k.
rendes tag.

Somos András s.k.
lev. tag.

LEVELEZŐ TAGOK

1951

Dr. Erdey Lászlót a Műszaki Egyetem ny. r. tanarat a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagságára javasoljuk.

Dr. Erdey László 1910-ben született. Tanulmányait a budapesti Tudományegyetem Bölcsészeti Karán végezte, ahol 1933-ban mint fizika-kémia szakos tanári diplomát, 1938-ban pedig "summa cum laude" bölcsészeti doktoratust szerzett. Doktori értekezésében az amalgam-elektrodok idegeniosos oldatokban való viselkedésével foglalkozott. Kiderült, hogy az oldott fém a higany és elektrolit felületen negative adszorbeálódik. A negative adszorbeált fém koncentrációjának kiszámítására a Nernst-féle formulához hasonló képletet sikerült felállítani. Ugyancsak vizsgálat tárgyává tette a lassan csepegő, hig amalgam-elektrodok tulajdonságait és kimutatta, hogy az említett elektrodokon az elektrokapillárgörbe maximumának megfelelő potenciálok állnak be.

1937-38-ban Dr. Erdey László az Országos Közegészségügyi Intézet Kémiai Osztályán dolgozott, ahol a gyógyszerűi használt organikus vegyületeknek főként fizikai-kémiai módszerekkel való meghatározását tanulmányozta. 1942-49-ben a főváros Vegyészeti Intézetében működött, ahol a gyakorlati kémiai analízis minden ágával foglalkozott. Kapcsolatait a Tudományegyetemmel mindig megtartotta s a Tudományegyetemen a vegyészképzés kialakításában neki is igen nagy szerep jutott. 1945-ben jelent meg "Kvalitatív kémiai analízis" c. terjedelmes könyve, 1947-ben "Térfogatos analitika" c. munkája. Mindkét könyv szinte egyetlen tankönyve a kémiát tanuló egyetemi és műszaki egyetemi hallgatóknak úgy, hogy a két könyv rövid idő alatt már második kiadást ért el. Dr. Erdey Lászlót katonai szolgálata akadályozta abban, hogy szélesebb tudományos munkásságot fejtsen ki. Mióta azonban vezető állásban, mint egyetemi tanár működik, sorra jelennek meg jelentékeny dolgozatai. A térfogatos analízisben u. n. aszkorbinometriás meghatározásáról szóló dolgozatai már megjelentek. E tárgykörben 5 dolgozat áll megjelentés előtt. Értékes dolgozat foglalkozik az arany-mikro meghatározásával. Megjelenésselőtt áll értékes dolgozata a germanium, foszfor és arzén meghatározásáról is. Foglalkozik a sulfatok foszfatos ömlesztése kapcsán felszabaduló kéntrioxid kvantitatív mérésével, amely az asványkémiaiban fog nagy szereppel bírni. Dr. Erdey László tudományos működése ugyan most van kifejlödoben, mégis úgy véljük, hogy eddigi munkásságával bőven rászolgált arra, hogy Akadémiank Kémiai Csoportjának tagjai között a szervetlen és analitikai kémiának művelésében elism. részt szerezzen.

Budapest, 1951. június 19.

Dr. Schulek Elemér s.k.

Dr. Erdey-Gruz Tibor s.k.

Dr. Fodor Gábor szerves kémikus. /Szegedi Tudományegyetem, Szerves Kémiai Tanszékének ny.r. tanára. / 1950-ben kis Kossuth-díjat kapott. Tudományos munkássága gyógyszer-tanilag is fontos isochinolin-gyűrűt tartalmazó vegyületek szintézisével kezdődik, de ezt a témát később is folytatja és e téren jelentős eredményeket ér el. Sikerült racionalis szintézist kidolgoznia isochinolin-szarmazékokra, valamint az isochinolin gyűrű záródásának mechanizmusát is tisztázta.

7 évet töltött /1938-45-ig/ a Chinoin-gyár kutatólaboratóriumában, ahol fontos gyógyszer szintézisek kidolgozása mellett is talált munkalehetőséget a kutatómunkára, elméleti jellegű kérdések tanulmányozására. Már ekkor is foglalkozott bőségesen szerves vegyületek térkémiajának kérdéseivel, amit azután szegedi egyetemi intézeti tanársága, majd rendes tanársága alatt szinte kutatásainak központi kérdésévé tett.

Árcyézett aminoalkoholoknál föllépő gyökvándorlás sztereospecifitását tisztázta több gyakorlati szempontból is fontos közleményében és ezekhez a vizsgálatokhoz kapcsolódnak és ezekre támaszkodnak fiziológiailag jelentős aminóalkohol szintézisei: ofedrin, norefedrin, paraoxiofedrin, korbazil, klóramfenikol. Az aminoalkoholok kémiajához tartozik az a redukív amidalási módszer kidolgozása, mely az adrenalin és rokonainak új szintéziséhez vezetett. A konfiguráció-meghatározási módszerek kiterjeszhetőek voltak tropánvázis alkaloidok /pl. kokain/ tér szerkezetének megállapítására és így általánosabb érvényűeknek bizonyultak. A B₁ vitamin szintézisére is kidolgozott egy új módszert, mely szovjet kutatók eredményeire is támaszkodik. Ezekon kívül több kisebb-nagyobb elméleti és gyakorlati jelentőségű eredménye is van, melyeket itt nem részletezünk. Eddig összesen kb. 50 tudományos dolgozata jelent meg.

Budapest, 1951. június 30.

Bruckner Győző s.k.
r. tag.

Bognár Rezső s.k.
lev. tag.

Müller Sándor s.k.
lev. tag.

Dr. Gerecs Árpád szerves kémikus. /Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott Kémiai Tanszékének professzora, a Szerves Kutató Intézet megbízott igazgatója. 1950-ben megosztott nagy Kossuth-díjat kapott./

Tudományos munkáját 1926-ban kezdte a Műegyetemen Zemplén Géza mellett. Szénhidrát és glükózid-kémia volt a munkaterülete ekkor, melyen igen jelentős eredményeket ért el. Több természetes és mesterséges oligószaharidot és glükózidot sikerült szintetikus úton előállítania /rutin, rutinose, stb/. Műegyetemi munkakodása alatt is bekapcsolódott gyakorlati jelentőségű tudományos elsősorban a gyógyszerkémiai vonatkozású problémák kidolgozásába. Így részt vett a papaverin szintézis, rubrophen, salvarsan előállításának kikísérletezésében.

1938-ban a gyógyszeriparban helyezkedik el és a következő eredményeket éri el: stilbösztrol előállítását dolgoz ki /Wander/. Az ultraseptil előállítás egyik módját dolgozza ki. Részt vesz a B₁ vitamin szintézisére irányuló munkában. A Chinoin-gyárban kidolgozott ezenkívül egy új eljárást tesztoszteron szintetikus előállítására. A folszabadulás után a kátrányvizből történő pyrocatechin előállítását tesz gazdaságossá és ugyanúgy elvi jelentőségű ujitással teszi eredményesebbé a papaverin gyártást. Kidolgozza a rutin, a paraaminosalicylsav előállítás módjait. Ezeket a munkáit a Chinoin-gyárban végezte.

Utóbbi időben a Központi Ipari Biokémiai Kutató laboratóriummal együtt-működve a penicillin és streptomycin előállításának kémiai vonatkozású részeivel foglalkozott. 1941. januárban került a Szerves Kutató Intézet élére.

Budapest, 1951. június 30.

Dr. Csürös Zoltán s.k.
r.tag.

Dr. Bognár Rezső s.k.
lev.tag.

Dr. Miller Sándor s.k.
lev.tag.

Dr. Szabó Zoltán analitikus és fizikokémikus. /Szegei Tudományegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékének ny.r.tanára. 1950-ben kis Kossuth-díjat kapott./

Tudományos munkássága részint analitikai jellegű, részint a fizikai kémia különböző területeire terjed ki.

Eddig megjelent 46 tudományos dolgozata közül 16 analitikai jellegű, melyek közül jelentősebbek a kismennyiségű bromid-ion meghatározására vonatkozó munkái, valamint a gazanalizissel foglalkozó 6 dolgozattól álló közleménysorozata. Említésre érdemes szerves és szervetlen vegyületekben lévő kén-meghatározására kidolgozott módszere is.

Fizikai-kémia tárgyú munkássága, mint dolgozatainak címei is feltüntetik többirányú.

Több dolgozatában foglalkozik ionaktivitással, és a diffúzióspotencial kérdéseivel.

Igen jelentősek Bodenstein professzorral közösen közölt reakciókinetikai tárgyú munkái.

Foglalkozott elektrokémiával is az u.n. izoterm galvanelemek elektromotors erejével stb. kapcsolatban.

Az utóbbi időben az oxidációs folyamatok mechanizmusát és a robbanások elméletét tanulmányozza elméleti szempontból. Elméleti jelentőségű a periodikus rendszer utolsó sorának besorolásával kapcsolatos munkája.

Gyakorlati jelentőségűek a hazai földgázok, elsősorban a metán katalitikus klórozásával kapcsolatban elért eredményei, valamint a most folyamatban lévő metán-acetilén konverzió tanulmányozása.

Budapest, 1951. június 16.

Schulek Elemér s.k.
r.tag.

Schay Géza s.k.
lev.tag.

Dr. V a r g h a L a s z l ó a Gyógyszerkutató Intézet osztályvezetője.

Életrajzi adatok: 1903-ban született. Egyetemi tanulmányait a budapesti Tudományegyetem bölcsészettudományi karán végezte, s 1926-ban kémiaiból, mint főtárgyból - summa cum laude jelzésű bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Doktori oklevelének megszerzése után 1 évig Zemplén professzor mellett dolgozott, majd magyar állami ösztöndíjasként 2 évig a berlini egyetem szerves kémiai intézetében /prof. Ohle/ végzett kutatómunkát, s ezt folytatólag további két évig a charlottenburgi műegyetem szerves-kémiai intézetében /prof. Schönberg/ mint asszisztens működött. Külföldi tanulmányutjáról hazatérve mint belföldi ösztöndíjas gyakornok 5 éven át a szegedi egyetem orvosi vegytani és szerveskémiai intézetében, illetve a tihanyi biológiai intézetben és a budapesti tudományegyetemlélettani intézetében dolgozott. 1935-ben a szegedi tudományegyetem természettudományi kara a "Szénhidratok kémiaja" c. tárgykörből egyetemi magántanarrá képesítette. 1936-40-ig a Richter Vegyészeti Gyar Rt. kutatólaboratóriumát vezette. 1940-ben a kolozsvári Tudományegyetem Szerves kémiai tanszékére nyert professzori kinevezést, s a felszabadulás után továbbra is Kolozsvart működött a Bolyai Tudományegyetem professzoraként 1950 szeptember 1-ig. 1950 október 1. óta a Gyógyszerkutató Intézet osztályvezetőjeként működik.

Tudományos munkásság: Vargha Laszló eddig 40 dolgozatot publikált, melynek zöme külföldi folyóiratokban jelent meg. Tudományos munkásságának jelentős része a szénhidratok területére esik, de a szerves kémia más fejezeteiben is érdemleges kutatómunkásságot fejtett ki. A szénhidratok csoportjában végzett vizsgálatai közül kiemelendők a toxylesterekre vonatkozó vizsgálatok, az l-xylose jelentős új szintézise d-sorbitból, továbbá cukoralkoholokkal kapcsolatos vizsgálatai. Külön kiemelendők a C-vitaminnal végzett alapvetően fontos szerkezetvizsgálatai; a "hexuronsav"-nak a régen keresett C-vitaminnal való azonosításához ezek a vizsgálatok döntő módon járultak hozzá.

A szénhidratok területén kívül Vargha prof. Schönberggel együtt több dolgozatot közölt

- 2 -

organikus kénvegyületekre vonatkozó vizsgálatokról, a Richter Vegyészeti Gyár kutató laboratóriumának vezetésével kapcsolatos kutatótevékenységét pedig számos új gyógyszerkészítmény szintézisének megoldása jelzi. Ezek közül kiemelendő a stilboestrol racionalis szintézise. - Kolozsvári professzori működésével kapcsolatos kutatási tevékenységének kimagasló részét a furanszarmazékokkal végzett vizsgálatai képezik. E kutatási területen elért eredményeiről ebben az évben - mint felkért vendégelőadó - az Akadémián is beszámolt. Ezek az eredmények nemcsak azért jelentősek, mivel új nyílt-szénlancu típusvegyületként a hexodional felfedezéséhez vezettek, hanem fontosak azért is, mivel a furansor és aromas típus közt tartak fel genetikus összefüggést. Vargha László kutatási eredményeit a nemzetközi szakirodalom ismételtelen idézi. Ugy véljük, eddigi tudományos munkásságával az akadémiai tagságra méltónak bizonyult.

Budapest, 1951. május 24.

ifj.dr.Bruckner Győző s.k.
r.tagdr. Müller Sándor s.k.
lev.tag.

Budapesti Madre egyetemi ny.r.tanárt, a Magyar Tudományos Akadémia IV. Osztályának tagjainak ajánljuk.

1895-ben született, 1922-ben a szegedi egyetemen "sub auspiciis Gubernatoris" doktorrá avattak és ugyanez egyetemen 1925-ben az izeltlábi állatok rendszertanából magantanárrá habilitáltak. Egy évet a Rockefeller ösztöndíjjal Nápolyban töltött. A bogarak ciripelő szerveről írt munkájával már 1920-ban a Természettudományi Társulat Bugát-díját nyerte el. 1930-ban a budapesti egyetem állatrendszertani tan-székére kapott meghívást. A MTA. 1932-ben levelező, 1942-ben rendes tagjává választotta.

A rendszertan és szarmazástan köréből kb. 150 kisebb-nagyobb dolgozata jelent meg, magyar-német, angol nyelven, közülök több a MTA-n került bemutatásra. A magyar állatvilág kutatásának programmszerű megszervezése körül különösen nagy munkát fejtett ki. Az általános állattan köréből már az előbb jelzett pályadíjas dolgozatán kívül különösen a rákok páncéljának mészlerakódásaira vonatkozó mikropolarizációs vizsgálatok érdemelnek nagyobb figyelmet. A barlang-biológia köréből az Ággtelöki-cseppkőbarlang monografiaszerű teljes természettudományi ismertetése a bécsi Spaleológisches Institut kiadásában 265 nagy nyolcad-rétű oldalon 18 táblában jelent meg, kutatásai 262 állatfajt állapítottak meg a barlangban, ezek közül 35 új faj, nagyon értékesek azok az adatai, melyek a barlang élő világát biocönotikai kapcsolatában tárgyalják. Az állatrendszertan, munkásságának főiránya, keretén belül főleg a rákok és rovarok érdeklik, mind systematikai, mind faunisztikai, mind pedig rovar-tani, polarizációs vizsgálatok útján.

A hazai zoológia kutatások egyik legkiválóbb, széleskörű, nagytehetségű, sokoldalú, mélyreható, átfogó-tudású, rendkívüli munkabírásu és szorgalmu, nagy tudományos invencióju vezető elmeje, aki egyik leg-hívatottabb képviselője a magyar zoológia tudományá-nak és saját kutató munkásságán kívül a köréje csoportosuló ifjabb zoológus generáció felnevelése és a hazai zoológiai kutatások irányításával is nagyon értékes szolgálatokat teljesít a magyar tudományosság-nak. Mindenkeppen méltó arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagjai sorában foglalja el helyet.

Budapest, 1951. június 21.

dr. Zimmermann Agoston s.k.

dr. Somos András s.k.

Dr. Zólyomi Bálint a most előretörő botanikus nemzedéknek Soó Rézso egyet. tanár mellett kétségkívül a legtehetségesebb, legképzettebb, /és egyben legrokonszenvesebb/ tagja. Gimnazista kora óta vonta magára a szakkörök figyelmét, kitűnő megfigyelőképességével, rajzoló készségével. Érdeklődési köre a geobotanika legtöbb ágára, a növényföldrajzra, növény-szociológiára, ill. phytocoenológiára és az őskori, negyedkori növényvilág kutatására kiterjed. Eddig megjelent tanulmányai, a Szigetköz, a Bükk hegység, A Brassói havasok növényvilágáról olyan tárgybéli elmélyedésről tanuskodnak, amilyenrel egyetlen magyar kortársa sem rendelkezik. A "Keleméri Mohos"-ról és különösen a Tusnád fürdő melletti Kukojszás /Mohos tó/ dagadó lapályáról készített részletes vegetációs térképe a külföldi irodalomban is párját ritkítja. A Budai hegység erdőtársulási viszonyairól készült nagy tanulmánya, mely a Tudományos Akadémia kiadásában legközelebb hagyja el a sajtót, erdőgazdasági vonatkozásaiban is nagyfontosságú megfigyeléseket tartalmaz és valóságos mintája lesz a teljes alaposággal leírt modern növénykörnyezeti tanulmányoknak.

A Földművelésügyi Minisztérium Vizsgálódási osztálya Zólyomi Bálintra bízta a Balaton őstörténeti multjának felderítését. E célból Zólyomi Bálint huzamos időn át fenékfurásokat végzett a Balatonon, a rendkívül érdekes eredményekről a legközelebb készül beszámolni.

A biológiával, szorosabban a növénytanal kapcsolatos mező-és erdőgazdasági korszerű problémák felvetésénél mindenkor ki szokták kérdezni Zólyomi Bálint véleményét is, mert Zólyomi Bálint, mint minden haladószellemű természetkutató, régóta figyeli a Szovjetunió illetékes szakköreinek tudományos megállapításait, és azokat a maga javára hasznosítja. Mint minden haladó iránynak ösztönös és meggyőződésses követője, hivatva van arra, hogy különösen a gyakorlatlalt összefüggő biológiai célkitűzéseinknél fontos szerepet játsszon és mind a Természettudományi Múzeum Növénytárának jelenlegi felelős vezetője, a kutató munka mellett egyuttal széleskörű népszerűsítő és oktató tevékenységet is fejtsen ki és így népi demokráciánk tudományos célkitűzéseinek hathatós előmozdítója legyen. Ezt mint akadémikus fokozottabb mértékben tudná kifejteni és ezért a Magyar Tudományos Akadémia Zólyomi Bálintnak levelező taggá való megválasztásával benne igen értékes munkatársat nyerne.

Budapest, 1951. június 21.

dr. Jávorka Sándor s.k.
rendes tag.

Zólyomi Bálint a középkori botanikus nemzedéknek egyik legkiemelkedőbb tagja, aki nemcsak belföldön, de munkásságán keresztül külföldön is igen jól ismert.

Érdeklődési és munkálkodási köre a geobotanika legtöbb ágára kiterjed, de elsősorban a növényföldrajz, a phytocoenológia, az őskori, negyedkori növényvilág kutatása tartozik munkaterületéhez.

A sok esetben céltalan, vagy csak részleteredményeket hozó florisztikai irányú botanikai kutatásokkal ellentétben Zólyomi Bálint munkásságát az jellemzi, hogy olyan irányú problémák megoldásán dolgozik, amelyek a biológiai törvényszerűségek egy-egy elvi kérdését tisztázzák, ugyanakkor azonban a megoldott problémának a népgazdaság egésze is komoly hasznát veszi.

Az említett kutatási irányokon belül Zólyomi Bálintnak legkomolyabb munkája az erdészeti-phytocoenológiai kutatásai, továbbá a földtörténeti koroknak paleobotanikai módszerekkel történő - pl. pollenanalitika - meghatározása.

Zólyomi erdészeti-növényföldrajzi munkásságának eredményeit a hazai erdészeti tudományos kutatómunka, de a hazai gyakorlati erdészet is igen komoly mértékben felhasználja, míg földtörténeti kormeghatározási módszereivel a geológiának nyújt igen komoly segítséget.

Haladó biológiai szemléletű kutató, aki meggyőződéses követője a haladó szovjet biológiai irányzatnak. Munkásságában a szovjet biológia eredményeit igen komoly mértékben felhasználja.

A hazai tudományos, valamint gyakorlati szakemberek lépten-nyomon igénybeveszik Zólyomi Bálint tanácsait és utmutatásait, akár általános elvi biológiai, akár pedig egy-egy részletkérdést jelentő botanikai vagy botanikával összefüggő feladat megoldásánál.

Budapest, 1951. június 21.

Somos András s.k.

S e d l m a y r Bert Kossuth-díjas növénynevelő.

Haladó szellemű legképzettebb és a legnagyobb eredményeket felmutató növénynevelőnk. Elméleti munkássága azon feladatok megoldása során bontakozott ki, amely egy sereg kiváló fajta előállításához vezet. A BETA néven ismert és törzskönyvezett C 242-es cukorrépa mint cercospora ellenálló és szárazságtűrő fajta, nemcsak a hazai viszonylatban első, hanem külföldön is nevet szerzett a magyar növénynevelésnek.

BETA 40 ősziárpa fajtája ugyancsak törzskönyvezésben részesül, a BETA Y-19, a Rózsaszínű BETA takarmányrépa, a BETA 88 és 91-es számú olajlen fajták, a BETA pannon és tavaszi bükköny fajták állami elismerése mindmegannyi határköve azoknak az értékeknek, melyeket ezek a fajták köztermesztésbe kerülve népgazdaságunknak évről-évre visszatérő többtermékbeli jövedelmét jelzik.

Feldolgozta a répa párostenyésztési és heterozis nevelési módszerét, a répa minőségi vizsgálatok normalizált eljárását, a múlt évben felülvizsgált 18 újítása saját üzemének, illetve munkájának nagymértékű megjavítását eredményezte, amellyel, mint a legtudományosabb módszerek vagy tömegű alkalmazási lehetőségeinek megmutatása minden növényélettani kutatómunka előbbrevitelét is jelenti. Futószalag-rendszerű chromosoma módszerek, mikroszkópos rostvizsgálati módszerek stb., lehetővé teszik ezeknek a költséges és nagy szakmai felkészültséget kívánó vizsgálatoknak alkalmazását s ezzel egyúttal megszüntetik, vagy legalább is csökkentik a fizikai és szellemi munka közötti különbséget. Feldolgozott új módszereit állandó tapasztalatcseréken szinte azonnal a nemzet vagyonává kívánja tenni s eljárásait minden növénynevelő telep hamarosan magáévá tudja tenni.

Állandó közvetlen kapcsolatot tart fenn nemcsak a mezőgazdasági gyakorlattal, hanem az ipari tudományos intézményekkel, szakemberekkel is.

1946 óta foglalkozik a micsurini biológia módszerének megismerésével és alkalmazásával és ezen a téren már az eddigi munkája során is jelentős eredményeket ért el. A Bányai 1201-es buza megjavítása, cukorrépa vegetatív hibridjei, a fajtánbelüli keresztezéssel elért eredmények, a micsurini módszerek alkotó felhasználását mutatja. Állásfoglalása, előadásai, többek közt az Akadémia ünnepi hetén is a micsurini biológia, mellett és a felhasználásával elért eredményekről, nagyjelentőségűek voltak nevelőink számára a micsurini elvek elfogadása és alkalmazása érdekében. Tudományos felkészültsége és tudományos munkássága segítségével elért gyakorlati eredményei a legszebb példái a haladó elméletek segítségével elérhető gyakorlati sikereknek.

Jelentősebb munkái:

- 1./ A magyar búzafajták /Wien, 1926./
- 2./ Mi a feladata és célja a magyar cukorrépa nevelésnek. 1937.
- 3./ Új utakon a cukorrépa nevelése. 1938.
- 4./ Hogyan történik a magyar BETA. cukorrépa nevelése. 1939.
- 5./ A cukorrépa vitalitásának fokozása. 1941.
- 6./ A BETA C-242 cukorrépa. 1942.
- 7./ Korszerű anyató nevelés 1944.
- 8./ Rózsaszínű BETA takarmányrépa. 1948.
- 9./ A micsurini biológia alkalmazása a növénynevelésben. 1950.
- 10./ Lennevelésünk mai állása. 1949.
Budapest, 1951. december 3.

K r e y b i g Lajos Kossuth-díjas.

Haladó szellemű, agrokémiai tudomány képviselője. A 20-as évek elején talajmikrobiológiai kutatással kezdte munkásságát és hamarosan új irányzatot honosított meg a talajtanból, amely az eddigi kémiai szemlélettel ellentétben a talajbiológiai szemlélet hangoztatta. A következő jelentősebb munkáját, amelyen a trágyaszerek jövedelmező érvényesítésével foglalkozott, 1926-ban fejezte be. Ez a munka rámutatott a műtrágyák helyes alkalmazására, ugyanakkor rámutatott azokra a hibákra is, amit a műtrágyaérdekeltségek haszon hajhászása hatására a műtrágya alkalmazásánál jelentkeznek. Ilyen irányú munkáját a műtrágyaérdekeltségek a könyvpiacról ez okból rövidesen eltűntették. 1933-ban indította meg legnagyobb jelentőségű munkáját, az Ország átnézetes talajtérképeinek fölvételezését. A munka megszervezésén kívül a munka végrehajtására új módszert dolgozott ki, amely eltér a külföldön használt módszerektől és amely módszer külföldön is elismerésre talált. A fölszabadulás után tevékenyen munkába kezdett, számos javaslatot és tervezetet dolgozott ki különféle időszerű kérdések megoldására. 1946-ban jelent meg pályadíjat nyert munkája "Természeti adottságaink érvényesülése a növénytermesztésben" címen. E munkában talajművelés, műtrágyázás és egyéb kérdésekben elért kísérleti tapasztalatait igyekezett a gyakorlati mezőgazdaság szolgálatába állítani. Újabb kutatásai az öntözéses gazdasághoz és trágyázás technikai kérdéseivel foglalkoznak. 1949-50-es években dolgozta ki a foszforsavas istállótrágyázás új módszerét, amelynek nagy gyakorlatijelentősége van a mezőgazdaság számára. Ezirányú és régebbi kísérleti eredményeit foglalja össze a közelmúltban megjelent "Gyakorlati trágyázástan" című munkája.

Az átnézetes talajtani térképek alapján, melyek fölvételezése az általa megkezdett módon befejeződött az elmúlt évben be, tájtermesztési térképet szerkesztett, mezőgazdaságunk irányító szervei részére, a térképekhez részletes utmutatókat írt, melyek az egyes termési tájak agrotechnikai tapasztalatait is magukba foglalják.

Magas kora ellenére ma is egyike legtevékenyebb és legnagyobb munkabírásu szakembereinknek, tanácsaival hozzájárul a mezőgazdaság irányító munkájához, tudományos nézetei sok tekintetben úttörők voltak agrokémiai tudományunkban, felfogását nem egy kérdésben igazolta a szovjetunió haladó tudománya Viljamsz- és Lisenko elmélete.

Jelentősebb munkái:

- 1./ Gyakorlati mezőgazdaság és növényélettan, Pátria 1922.
- 2./ A trágyaszerek jövedelmezőségi érvényesülésének feltételei Pátria 1930.
- 3./ Az öntözéses gazdálkodás sikerének termelésttechnikai feltételei F.M.kiadványa 1931.
- 4./ A talajtérképek gyakorlati jelentősége. Tiszántúli Gazdák 1934.
- 5./ Az aszály és a víz. Tiszántúli Gazdák.
- 6./ A Földtani Intézet talajfelvételei vizsgálati és térképezési módszere. Földtani Intézet, XXXI.2, Bp. 1937.
- 7./ Mezőgazdasági természeti adottságaink és érvényesülésünk a növénytermesztésben. Mezőgazdasági Művelődési Társaság 1946./Az Országos Csztöndíjtanács által elsőnek véleményezett mű./

- 8./ Utmutató gőtzántuli tájtermesztési térképek gyakorlati hasznosításához. Agrokémiai Intézet kiadványai, 1950.
- 9./ A Duna-Tiszaközi tájak és termelési viszonyaik leírása. Agrokémiai Intézet kiadványa. 1951.
- 10./ Gyakorlati trágyázástan. Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó. 1951.

Budapest, 1951. december 3.

Somos András s.k.

Dr. Mosonyi Emil kiváló felkészültségű, irányításra hivatott tervezőmérnök. Számos nagyszabású vizimű tervezésében vett részt. /bökényi duzzasztó, békésszentandrás vizlépcső, Hortobágy-Berettyó főcsatorna./

Irányítása mellett készült el a hortobágy-toroki árvizkapu, a mezőturi kikötő és a hajózható csatorna földmunkáinak terve. Később a hegyvidéki tárolási és vízerőhasznosítási előmunkálatok, vízrajzi, hidrometeorológiai és geológiai kutatások, továbbá a vízierőmű és tároló tervezés irányítója lett. Hivatali munkáján felül, szerteágazó tervezői tevékenységet folytatott: közreműködött a Mátra-vidéki hőerőmű hűtővizellátást szolgáló Zagyva-duzzasztó tervezésében, tervei szerint készült el a dusnoki zsilip, ő végezte a tiszapalkonyai hajózsilip statikai vizsgálatát és méretezését ő tervezte a halásztelki és a siratói nagyteljesítményű belvíz és öntöző szivattyutelepeket, az érsekcsanak-harabói cölzsilipet, a mátravidéki erőmű szennyvíz tisztító berendezését is, /Utóbbit Kendi-Finály Lajossal együtt/.

Országunk felhazabulása után azonnal megkezdte vízerőkészletünk feltárását. 194-ben átvette a tiszalaki vizlépcső tervezésének és előmunkálatainak irányítását. Elkészítette a soroksári Dunaág felsőtorkolati vízierőművének s a siófoki vízierőműnek az általános tervét, munkatársaival kidolgozta a Tisza-csatornázás három és négylépcsős változatát. Mint az OVH tervezési és építési osztályának vezetője, a tiszántúli hajózható öntöző-csatorna, a Duna-Tisza csatorna, a tiszakeszti szivattyutelep és még sok más vízierőmű tervezését irányította. Tervezői munkája mindig szoros kapcsolatban volt az építési gyakorlattal.

Mérnökdoktori szigorlatát kitűnő eredménnyel tette le, s azóta is példamutató tudományos tevékenységet fejt ki. Mintegy 30 kisebb tanulmányán kívül átfogó jellegű és nagyobb terjedelmű a Hegyvidéki nagy víztárolómedencék hidrológiai méretezése és a "Kisesésű vízierőművek" c. munkája. Dolgozatai komoly értékei műszaki irodalmunknak, közülük többet külföldi folyóiratok is közöltek.

-2-

Mindebből kitűnik, hogy Dr. Mosonyi Emil tevékenysége szaktudományok széles skáláján mozog. Számos külföldi tanulmányútján szerzett gazdag tapasztalatait nemcsak tervező munkájában hasznosítja, hanem mint műegyetemi magántanár, leendő mérnökeinknek át is adja. Számos tudományos egyesületünkben fejt ki élén tevékenységet mint elnök, választmányi vagy szerkesztőbizottsági tag, Mint a Hidrológiai Akadémiai Bizottság titkára igen sokat fáradozik a hidrológia területén működő szakemberek összefogásán.

Tudományos és szakmunkássága alapján levelező taggá választását melegen ajánlom.

Dr. Vendl Aladár s. k.
r. tag.

Budapest, 1951. június 21.

R a t k o v s z k y Ferenc született Sopronban 1900.
május 18.-án,

Első gépészmérnöki szigorlatát 1921 február 12.-én, a másodikat ugyanazon év november 22.-én, a harmadikat 1922 október 26.-án tette le, valamennyit kitüntetéssel a budapesti Műegyetemen.

A diploma elnyerése előtt néhány hónappal, 1922 július 7.-én lépett a Ganz-féle villamossági r.t. szolgálatába. Működését a gyár próbatermében kezdte, melynek kb. egy év után helyettes vezetője lett.

1924-ben főmérnökké nevezték ki és 1925-ben a gyár transzformátorszámítási és szerkesztési irodájának vezetője lett.

1929-ben h. igazgatóvá nevezték ki és megbízták a transzformátor és készülékosztály vezetésén kívül az erőműveket és gyári berendezéseket tervező osztályok műszaki és kereskedelmi vezetésével.

1934-ben igazgatóvá nevezték ki és megbízást kapott a villamossági gyár összes számítási, tervezési, kísérleti és műszaki-kereskedelmi osztályai vezetésére.

1939-ben ügyvezető igazgatóvá nevezték ki és a villamossági gyár /tervezés, gyártás és eladás/ összes műszaki és kereskedelmi osztályainak felelős vezetője lett.

A Ganz gyárral -első ízben 1927-ben- kötött licencia -megállapodásai értelmében a gyár eddig több mint 50 szabadalmát jelentette be, illetve vette gyakorlatba.

Ganz gyári működése alatt a gyár teljesen áttért az általa konstruált korszerű transzformátorok és nagyfeszültségű készülékek gyártására, melyek közül a transzformátorok ugy a nagy teljesítmények, mint a kis súly szempontjából világviszonylatban is élen járók voltak. Irányította a teljes erőáramu ipar műszaki fejlődését, tevékenyen résztvett az országos villamosításban. Találmányai alapján többek közt bevezette a kis és nagyteljesítményű feszültségszabályozók gyártását, továbbfejlesztette a Kandó mozdonyrendszert úgy, hogy az új rendszer szerinti nagyteljesítményű és nagysebességű mozdonyok által lehetővé vált a vasutak népgazdasági szempontból igen fontos további elektrifikálása.

1932-ben a budapesti Műegyetemen, majd 1936-ban a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen magántanárrá nevezték ki.

A Magyar Tudományos Akadémia 1939-ben a Berzeviczy díjjal tüntette ki.

1941 január 29 óta a főváros meghívása alapján Budapest Főváros Elektromos Műveinek vezérigazgatója, működése alatt felépítette a Mátravidéki erőművet, melyet még mint Ganz-gyári igazgató kezdett tervezni.

1942 március 25.-én Budapest Főváros Elektromos, Gáz és Víz-műveinek központi vezérigazgatója lett.

1943 év folyamán a Gázművek vezérigazgatói teendőit is átvette.

1944. őszén a Gázművek vezérigazgatói, majd a nyilas uralom alatt a központi vezérigazgatói megbízatását az akkori kormányzatok felfüggesztették, illetve megszüntették.

1945. január 15.-én, a budai orosz kerületi parancsnok és a budai polgármester megbízásából átvette a budai Elektromos Gáz és Vízművek helyreállítását és üzembehelyezésének vezetését és a közszolgáltatásokat Budán még a háborús események alatt megindította.

1945. március 7.-én átjött Pestre és a teljes Elektromos Művek vezetését átvette.

Az Elektromos Művek igazoló bizottsága 1945. május 7.-én egyhangulag igazolta, hasonlóképpen a Magyar Dunántúli Villamosági r. t. és a Székelyföldi villamosági r. t. igazoló bizottságai, amely állami vállalatoknál igazgatósági tag volt.

Jelenleg az Elektromos Művek vezérigazgatója, valamint -1948. év vége óta - a Kormány megbízásából a Ganz villamosági gyárnál mint műszaki tanácsos dolgozik, s irányítja a gyár legfontosabb szerkezeteinek konstrukcióját és továbbfejlesztését. Ugyanezen idő óta, ugyancsak a Kormány megbízásából mint műszaki irányító működik az országos villamosítás tervezésénél.

Tagja a Kisérleti Villamosmozdonyt Felülvizsgáló Kormánybizottságnak, és a Magyar Tudományos Akadémia villamos bizottságának, továbbá a Bánya és Energiaügyi Minisztérium és a Kohó és Gépipari Minisztérium villamos főosztálya collégiumának. Munkásságával és szerkezeteivel a villamos ipar és az országos villamosítás területein a 10 éves terv keretében már eddig is több száz millió forint megtakarítást biztosított a magyar népgazdaságnak.

Fenti munkássága alapján levelező taggá ajánlom.

1951. augusztus 15.

Hevesi Gyula s.k.

R a t k o v s z k y Ferenc műszaki tevékenysége.

A Ganz Villamossági Gyárba 1922. júliusában lépett, ahol működését a gyár próba és kísérleti állomásán kezdte.

A próba és kísérleti állomáson a Ganz gyár összes gyártmányait részleteiben megismerte, tanulmányozta és azok továbbfejlesztésére kísérletsorozatokat végzett. Próbaállomási munkájával kapcsolatban jelent meg első közleménye, melyben egyszerű eljárást dolgozott ki villamosgépek stationár melegedésének meghatározására két nem stationár mért értékből. A közlemény megjelent "Villamos gépek melegedése" címen az "Elektrotechnika" 1923. IV. 15. számában, továbbá "Die Erwärmung elektrischer Maschinen" címen az "Elektrotechnische Zeitschrift" 1924. V. 22. számában. A meghatározási módszert a német normáliák is felvették. /Dettmár: Erläuterungen z. Regeln für die Bewertung und Prüfung von elektrischen Maschinen /REM/ und von Transformatoren /RET/ 32. §./

1924-ben az "Elektrotechnika" 1925. II. 15. számában közleménye jelent meg "A mágnesező áram harmonikusai" címen, melyben egy általa kidolgozott matematikai eljárást ismertetett a mágnesező áram harmonikusainak egyszerű meghatározására tetszőleges mac. indukciójú, egyetlen harmonikus analysis alapján.

1925-ben átvette a gyár Transzformátor számításának és szerkesztésének vezetését. Ebben a munkakörben a gyár összes addigi transzformátor típusai helyett teljesen új, lényegesen gazdaságosabb típusú sorozatokat dolgozott ki, és 2-3 év alatt az ugy minőségileg, mint gazdaságilag súlyos válságban lévő transzformátor gyártást, a Ganz gyár legmegbízhatóbb és leg-gazdaságosabb gyártásává fejlesztette.

1927. évben a dalmát vízerőművek részére 42.000 kVA egység teljesítményű transzformátorokat tervezett, amely teljesítmény akkor világviszonylatban is élen járó volt. A Ganz gyár által addig gyártott legnagyobb transzformátor 16.000 kVA teljesítményű volt.

1928-ban "Transzformátor védőberendezések" címmel közleményt írt az "Elektrotechnika" 1928. II. 15.-i számában, melyet külföldi műszaki folyóiratok is átvettek, melyben egy általa szabadalmaztatott menetzárlat védőberendezést ismertetett.

Ugyanez évben a Cellinai nagyteljesítményű turbogenerátor szétrepülésével kapcsolatban a gyárvezetőség megbízásából részletes elméleti tanulmányt készített a forgórész igen bonyolult centrifugális igénybevételeiről és a törés okairól, amelynek eredményeit az új Cellinai turbo elkészítésénél figyelembe is kellett venni.

Ugyancsak 1929-ben a gyár megbízásából részletes teoretikus tanulmányt készített a legnagyobb claszországi áramszolgáltató vállalatok transzformátor és generátor előírásainak megváltoztatására, a bevezető menetekben fellépő vándarhullámok okozta túlfeszültségek elméletének helyes megállapítása által, melynek eredményei a rendelés előírásánál a későbbiek folyamán figyelembe is vették.

Az "Elektrotechnika" 1929. nov. 15-iki számában "Transzformátorok" címen közleménye jelent meg a modern transzformátorokról.

1931-ben az Almissai vízerőműhöz kb. 200.000 Amp. rövidzárlati áramnak megfelelő kapcsolóberendezést tervezett, amely világviszonylatban is kivételesen magas teljesítményű.

1931. óta az általa kifejlesztett nagyfeszültségű készülékek, és kapcsolóberendezések valamint a "Delle" licencia alapján gyártott nagyteljesítményű kapcsolók által a Ganz gyár az ország területére minden nagyteljesítményű kapcsolóberendezést maga tervezett és szállított. Ezt megelőzőleg a nagyteljesítményű kapcsolóberendezéseket mindig külföldi gyárak tervezték és szállították.

A feszültségszabályozókra vonatkozó szabadalmi lehetővé tettek az elektrifikálás fejlődése következtében szükségessé váló nagyteljesítményű feszültségszabályozó transzformátorok hazai gyártását. A bányai erőmű budapesti állomásán az Angliából 1929. évben szállított 20.000 kVA-es feszültségszabályozó transzformátorok belső hiba miatt rövid üzem után teljesen leégtek, helyette a Ganz gyár Ganz-Ratkovszky rendszerű szabályozókat szállított, melyek ma is kifogástalanul üzemben vannak.

1932. évben a budapesti Műgyetem magántanárnak hívta meg "Nagyteljesítményű és nagyfeszültségű transzformátorok és gépek különleges tárgykörében.

1932. évben a gyár vezetősége igazgatóvá nevezte ki és megbizta az összes műszaki osztályok vezetésével és ez idő óta irányította a teljes magyar erőáramu ipar műszaki fejlődését.

1933. évben résztvett Stokholmban a Világenergia Kongresszuson, amelynek keretében a Kandó-féle 50 periodusu nagyvasuti rendszerről rövid ismertetése jelent meg.

1934-35-ben a Ganz gyár akkori központi műszaki vezérigazgatója -hivatkozva arra, hogy az 1931-ben kötött Ganz-AEG-General Electric szerződés következtében a Ganz gyár mindenre kész rajzokat kaphat az AEG-től -be akarta szüntetni a Ganz gyár önálló tervezését és konstrukcióit. Tekintve, hogy ez a magyar villamos ipar és a magyar mérnökök jövőjére katasztrofális lett volna, ennek a törekvésnek, a műszaki vezérigazgató elhatározásával -bár az részére számos hátránnyal járt- nyíltan szembe-helyezkedve ellenállt. A gyár legfelsőbb vezetősége végül is, -épen munkásságának és konstruktív szerkezeteinek eredményeire hivatkozva- elfogadta álláspontját és az önálló szerkesztés felszámolását elejtette, s evvel a magyar erőáramu villamos ipar és mérnöki munka tovább volt fejleszthető.

1934-ben kifejlesztette új automatikus feszültségszabályozó szabadalmát, amely lehetővé tette kisteljesítményű automatikus szabályozók gazdaságos gyártását is és evvel új lehetőségeket nyitott meg a villamosenergia szétosztása terén.

1935-ben "Önműködő feszültségszabályozó" címen az "Elektrotechnik" című folyóiratban, valamint "Ein neuer Spannungskleinregler" címen az "Elektrotechnik und Maschinenbau" 31. számában ismertette az új rendszert, amely külföldön is általános érdeklődést keltett. A Ganz gyár kiadásában magyar, német, angol, francia és holland nyelven összeállításai jelentek meg az elosztóhálózatok, világítás és közvilágítás gazdaságosabbá tételéről decentralizáltan elhelyezett automatikus feszültségszabályozók által.

A következő években /1936-39/ a Ganz gyár az új szabályozó általános gyártását felvette, számos országba szállított, osztrák, holland és francia gyártócégekkel szállítási megállapodásokat kötött, Németországgal /AEG/ Angliával /General Electric, London/ licenciatételre vonatkozó tárgyalások indultak meg, melyeket a bekövetkező háború szakított meg.

1936-ban a Magyar Általános Kőszénbánya R.T., a Salgótarjáni Kőszénbánya R.T. és a Ganz gyár megbízásából részletes tanulmányt készített Budapest áramellátásának lehetőségeiről a tatabányai, dorogi és salgótarjáni szénmedencékből.

1936 évben az "Union Internationale des Producteurs et Distributeurs d'Energie Electrique" Házi konferenciájának keretében a decentralizált önműködő feszültségszabályozásról tanulmánya jelent meg.

Ugyanezen évben a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem magántanárává újra kineveztetett.

1935-38-as években kifejlesztette a nagyvasuti mozdonyokhoz a nagyfeszültségű áramátalakító rendszert.

1939 évben a Magyar Tudományos Akadémia az önműködő feszültségszabályozó kifejlesztéséért a Berzeviczy díjjal tüntette ki.

Bláthy Ottónak 1939-ben bekövetkezett halála után nagyteljesítményű turbogenerátorok továbbfejlesztésével is foglalkozott és Mándi Andorral együtt kifejlesztette a kereszttekercselésű turbogenerátorokat, amely szerkezet egyrészt lehetővé tette, hogy az addig egészen különleges külföldi forgórészanyaggal készült 44.000 kVA-es generátorok belföldi anyagokból készülhessenek, másrészt, hogy a turbók kisebb súllyal, tehát olcsóbban legyenek gyárthatók. Ez a megoldás lehetővé teszi ezen felül 60-70.000 kVA-es turbók gyártását is, amelyekre a jövőben a gazdaságosság fokozása miatt szükség van.

1941.-ben a Műmértudományi Intézet keretében ismertetésre került a "Nagyteljesítményű és nagyfeszültségű transzformátorok különleges problémái" című előadása.

1942-44 években az Elektromos és Gázművek vezetésén kívül a Mátravidéki erőművet építette fel és a budapesti becsatlakozás részére az addig tervezettnél gazdaságosabb megoldást készített.

1945-től kezdve újjáépítette az Elektromos Művek sérült berendezéseit és újra felépítette a Mátrai-erőművet.

1948 év elején a "Magyar Energiagazdaság" 1948. 1. számában "A Mátravidéki erőmű a megvalósulás útján" címen részletes közleménye jelent meg, melyben az erőmű ujjaépítésének kényszerű körülményeit ismerteti.

Az elkövetkező évek folyamán az illetékes kormánytényezők figyelmét ismételten felhívta további új erőművek és az országos 100 kV-os hálózat megépítésének halaszthatatlan szükségességére.

1948. közepe óta a kormányzat felszólítására az országos villamosítás munkálataiban mint műszaki irányító részt vesz, megtartva az Elektromos Művek műszaki vezetését is. Ezen megbízások kapcsán irányította az ország elektrifikálását, az újabb erőművek és az országos hálózat mielőbbi megtervezését, számos új, illetve gazdaságosabb megoldást készítve. Ezek legfontosabbika az országos hálózat 100 kV-os feszültségének 120 kV-ra való felemelése, amely egyrészt a 10 éves terv keretében egyszerű eszközökkel, kb. 200 millió forint és ennek megfelelő mennyiségű nyersanyag /aluminium vas stb./ megtakarítást tesz lehetővé, másrészt ezen megoldás nélkül a tervhez szükséges nagy energiamennyiségek átvitele csak igen nagy nehézségekkel lett volna egyáltalán megoldható.

1948. éve óta ugyancsak a kormányzat megbízásából, mint műszaki tanácsadó a Ganz Villamossági Gyar legfontosabb tervezési munkáit irányítja és továbbfejleszti, aminek keretében újabb szabadalmakat jelentett be a Ganz gyár részére. Ezek legfontosabbika földelt 0-pontú lépcsős szigetelésű transzformátorok részére egy új elvi megoldás, amely lehetővé teszi az ismert lépcsős szigetelésnek nagyteljesítményű rövidzárlatbiztos transzformátorok részére való alkalmazását, valamint egy egyszerűsített kiviteli megoldás nagyteljesítményű feszültség szabályozók részére, amely szerkezetek egyedül több mint 250 millió önköltség, és ennek megfelelő mennyiségű réz, trafolemez, vas stb. megtakarítást tesznek lehetővé a 10 éves terv keretében, lényegesen megemelve egyben a Ganz gyár transzformátorgyártási kapacitását.

1951 november 1.

Dr. Széchy Károly működésének rövid méltatása.

A renjaikból feltámasztott Duna- és Tisza-hidak sokasága közvetlen biznysága Széchy Károly kiváló elméleti és gyakorlati hidépítési tudásának. Különböző közúti hid-pályaszerkezetekkel végzett nagyszabású összehasonlító kísérleti vizsgálatait tudományos kutató készségéről tanuskoznak.

Párisban és Liege-ben az 1948 évi hid-kongresszuson tartott előadásai öregbítették a magyar hidépítő mérnök jó hírnevét. Mélyreható tudása a talajmechanika és az alapozás terén hivatottá tették arra, hogy hazánk egyik legnagyobb építményének - a budapesti földalatti gyorsvasutnak építómunkáit vezesse és azok sikeres elvégzését biztosítsa.

Kiváló eredményekben gazdag alkotó munkássága érdemessé teszi arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé sorolja.

Ezért ajánljuk, hogy dr. Széchy Károly levelező taggá megválasszassék.

Dr. Michailich Győző s.k.

Dr. Wendl Aladár s.k.

Budapest, 1951. szeptember 16.

Dr. Tarján Gusztáv, az érc és szénélőkészítéstan
 Késsuth-díjas ny. r. tanára, a Magyar Tudományos Akadémia
 Bányászati Bizottságának tagja, fontosabb tudományos jellelt tanul-
 mányait az alábbi felsorolás tartalmazza.

- 1./ Elméletileg legjobb szénélőkészítéseről. Bány. és Koh. Lapok 1921.
- 2./ Az ércélőkészítési görbék grafikus uton való megszerkesztése. Bány. és Koh. Lapok 1932.
- 3./ Javaslat a szénélőkészítés eredményességének helyes megítélésére a szénkihozatalnak és hatásfoknak módosított értelmezése alapján. Bány. és Koh. Lapok 1934.
- 3/a. Vorschlag zur richtigen Beurteilung des Erfolges der Kohle-
 naufbereitung. A Bányá és Kohémérnöki osztály Közleményei
 VII., 1935.
- 4./ Die Fehler der Angaben von Waschkurven. A. b. k. o. Közleményei
 VII., 1935.
- 5./ Die Zusammenhänge der einzelnen Aufbereitungskurven und deren
 graphische Ermittlung. A. b. k. o. Közleményei VIII. 1936.
- 6./ Beitrag zur Fehlerrechnung in der Aufbereitungskunde, hin-
 sichtlich des Gewichts-, brw. Metallausbringens und des
 Trennungsgrades. A. b. k. o. Közleményei IX., 1937.
- 7./ Beiträge zur Zerkleinerungskunde. A. b. k. o. Közleményei X.,
 1938.
- 8./ Adatok az aspiráns munka elméletéhez, Bány. és Koh. Lapok 1938.
- 9./ A recski ércek szelektív flotálása. Sopron, 1938. /Doktori
 értekezés.
- 10./ Flotationsversuche mit den Erzen von Recsk. Ein Beitrag zur
 selektiven Flotation von Enargit und Schwefelkies. I. Mittei-
 lung. A, b, k, o. Közleményei XL., 1939.
- 11./ Flotationversuche mit den Erzen von Recsk. Ein Beitrag zur
 selektiven Flotation von Enargit und Schwefelkies. II.
 Mitteilung. A. b. k. o. Közleményei XII., 1940.
- 12./ Prüfung der Brauchbarkeit der Finkey-schen Gleichungen zur
 rechnerischen Transformation der Aufbereitungskurven. A. b.
 k. o. Közl. XIII. 41.
- 13./ Az előkészítési görbék transzformációja. Bány. és Koh. Lapok
 1942.
- 14./ Die Transformation der Aufbereitungskurven. A. B. k. o. Közl.
 XIV. 1943.
- 15./ Gazdaságilag legjobb sulykihozatal. Bány. és Koh. Lapok 1944.
- 16./ Bemerkung zur Frage des Schwimmens, der Korngrösse und des
 Randwinkels des Schwimfähigen Mineralien. A. b. k. o. Közl.
 XVI. 1944-47.
- 17./ A flotáló ásványszemek uszásának, szemnagyságának és határ-
 szögének elméleti vizsgálata. Bány. és Koh. Lapok 1947.
- 18./ Liaszkorú kokszzseneink flotállással való javítása. B. és K. L.
 1947.
- 19./ Golyósmalmok üzemének mechanikája. Magyar Technika 1947.
- 20./ A szilárd szemek sűrű szuszpenziójának befolyása az ülepités
 eredményére. Magyar Technika 1948.
- 21./ Szilárd szemek süllyedése nyugvó közben. Magyar Technika 1948.

- 22./ Kis hamutartalmu szén nyerése szénelőkészítéssel /fizikai módszerrel/ Aluminium B.K.L. 1949,
- 23./ Die Mechanik der Kugelmühlen. A b.k.o Közleményei XVII. 1948-49.
- 24./ Hazai szénbányászatunk előkészítési minőségi kérdései. MTL. Kiadv. B. 19. 1949.
- 25./ Kokszzszen előállítására irányuló nedves előkészítési kísérletek a komlói szénnel. B és K.L. 1949. 7-8 sz.
- 26./ Az érc- és szénelőkészítés újabb irányai. B. és K.L. 1950 2-3 sz.
- 27./ A ciklon mechanikája. B és K.L. 1950. 11.sz.
- 28./ Beiträge zur Kinematik des Zyklons und Zyklonwaischers. Acta Techn. I.k.l. 1950.

Tudományos munkássággal párhuzamosan igen nagy a száma azoknak a problémáknak, amelyeknek a megoldására a Nehéziparügyi, vagy a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium és az Országos Tervhivatal felkérte. A komlói szén kokszosítása terén végzett munkálataiért kapta nem is egészen egy éve a Kossuth-díjat. Tanácsát kutatási körében tartozó minden egyes kérdésben kikérik. Jelen esetben pl. a következő problémák vizsgálatával foglalkozik:

- a./ a felsőcsatári talk flotálása.
- b./ a felsőpetényi tüzálló anyagok iszapolása.
- c./ A gyöngyösoroszi ércék flotálása és szérelése,
- d./ Rudabányai vasérc "iszapban való ülepitése"
- e./ A pirit pörkök mágneses szeparálása és flotálása a nemesfémek kinyerése céljából.

Az alábbi vázlatos felsorolás is elegendő annak alátámasztására, hogy hazánk határain túl is jól ismert bányász-tudósunk szerény nézetünk szerint működése súlyát és értékét tekintve az akadémiai tagságot kiérdemlje.

Sopron, 1951 február 19.

dr. Geleji Sándor s.k.
akadémikus

dr. Tárczy Hornoch Antal s.k.
akadémikus

dr. Vendel Miklós s.k.
akadémikus

dr. Verő József s.k.
akadémikus

dr. Gillemot László s.k.
akadémikus

Winter Ernő a rádiócső fejlesztés és rádiócsőgyártás nemcsak hazai, de külföldi viszonylatban is elismert első-vonalbeli szakembere. A rádiócsövek területén kívül első vonalbeli szakembere a híradástechnikai anyag és anyagtechnológiai kérdéseknek.

Tanulmányait Budapesten végezte a Műegyetem vegyész-mérnöki karán. 1925.-től kezdve az Egyesült Izzó elektroncső laboratóriumában dolgozott, kisebb megszakítással. A laboratóriumnak 1932 óta vezetője, majd 1945-től a rádiócsőgyártás vezetője. 1950-től a T.K.I. osztályvezetője. Az elektroncsövek területén számos nagyjelentőségű, a gyakorlatban jól bevált szabadalma van. Többek között a bárium gőz katódák, speciális oxid-katódák, szekunder-emissziós katódák, speciális elektroncsövekkel kapcsolatban. Kiemelkedő tudásával számos kutatót irányít és nevel. Jelenleg nagyfontosságú speciális elektroncsövek kutatását irányítja és ezen a területen számottevő eredményeket ért el.

Winter Ernő munkássága szorosan kapcsolódik a híradástechnika valamennyi területére. Kiemelkedő tudásával, nagy tapasztalatával elősegítendő az Akadémia munkáját. Javaslom akadémiai tagnak való felvételét.

Bognár Géza s.k.
lev. tag.

1951, június 21.